

ADVOKATFIRMAET
BERNGAARD

Konferanse for sikkerhetsrådgivere – Farlig avfall som farlig gods

24. april 2025

Sikkerhetsrådgiver for farlig afval som farlig gods – hvilket "ansvar" risikerer jeg?

| Ansvar kommer i alle former

Moralsk ansvar	Forurensningsansvar
Historisk ansvar	Bærekraftsansvar
Vedlikeholdsansvar	Straffeansvar
Samfunnsansvar	Arbeidsgiveransvar
Konstitusjonelt ansvar	Erstatningsansvar
Forsikringsansvar	Klimaansvar
Foreldreansvar	Styreansvar
Prosjekteringsansvar	Rapporteringsansvar
Selskapsansvar	Ansvarsfri
Personlig ansvar	Politisk ansvar
Sameieansvar	Bilansvar
Ytringsansvar	Juridisk ansvar
Miljøansvar	Etisk ansvar

ANSVAR I NÆRE RELASJONER

Ektefelle: Jeg sa jo at du hadde ansvaret for det!

- Ansvar kan oppstå «spontant»
- Ansvar kan etableres med ord
- Ansvar kan etablere ved at en av deltakerne i ekteskapet sier at den andre har det

Ektefelle: Jeg ga deg jo ansvaret for det!

- Ansvar kan delegeres («gis») fra en part til en annen
- Ansvarsoverføringen kjennetegnes ved at den er uformell
- Ansvarsoverføringens uformelle karakter gjør at det kan oppstå uklarheter ved rekkevidden av ansvaret.

Ektefelle: Sånn skjer når du ikke tar ansvar!

- Ansvar trenger ikke bare bli overført
- Ansvar er også noe en kan «ta»
- Ansvar krever altså også i noen tilfeller et aktivt valg (valgfrihet?)

Ektefelle: Tette avløp er et «manneansvar»!

- Ansvar er altså ikke bare noe som blir «overført» eller noe man kan «velge», men noe som tydeligvis (i gitte omstendigheter) også er en konsekvens av kjønn.

Sikkerhetsrådgiveren og ansvar

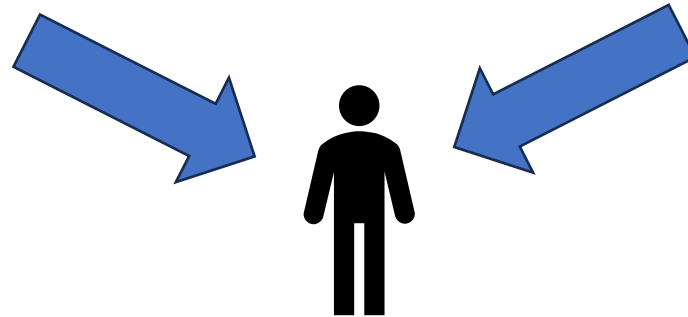
Straffeansvar

Personlig straffeansvar

- Ubetinget fengsel
- Betinget fengsel
- Bøter
- Samfunnsstraff
- Rettighetstap

Upersonlig straffeansvar

- Foretaksstraff (typisk bøter)

Jeg har gjort
noe dumt

Erstatningsansvar

Mange ulike
situasjoner hvor
erstatningsansvar
er aktuelt, særlig
for virksomheten

Vi skal se på
situasjonen hvor
du som
arbeidstaker og
sikkerhetsrådgiver
risikerer og sitte
med regningen

Strafferett i et nøtteskall

Legalitetsprinsippet: inngrep/forpliktelse overfor private krever hjemmel i lov (I dette tilfellet forskrift om landtransport av farlig gods).

1. Du må objektivt sett har overtrådt gjerningsbeskrivelsen I en bestemmelse som er tilknyttet en straffreaksjon (straffebestemmelse)
2. Du må ha utvist nødvendig skyld (normalt uaktsomhet, grov uaktsomhet og/forsett.

Når begge vilkår er oppfylt kan man straffes. Det er altså logisk sett mulig å erkjenne at man har tatt livet av noen, men samtidig erklære seg ikke skyldig (det var et "uhell").

Når kan man straffes?

Legalitetsprinsippet: inngrep/forpliktelse overfor private krever hjemmel i lov (I dette tilfellet forskrift om landtransport av farlig gods)

§ 35. *Reaksjonsmidler*

Ved overtredelse av denne forskriftens bestemmelser eller vedtak fattet i medhold av den gjelder bestemmelsene i brann- og eksplosjonsvernloven § 37 – § 40 og § 42 tilsvarende.

DSB kan trekke tilbake ADR-kompetansebevis ved overtredelse av bestemmelser i lov, forskrift eller dersom særlige grunner tilsier det. DSB avgjør når og på hvilke vilkår kompetansebeviset kan gis tilbake etter en slik tilbaketrekking.

Brann- og eksplosjonsvernloven:

§ 42. ¹*Straff*

Den som legger hindringer i veien for undersøkelser som offentlig myndighet iverksetter etter denne loven, eller unnlater å yte pliktig bistand eller gi opplysninger som kreves for utførelsen av tilsynet etter denne loven, straffes med bot såfremt forholdet ikke rammes av et strengere straffebed.

Den som forsettlig eller uaktsomt overtrer denne loven, sentrale eller lokale forskrifter eller enkeltvedtak fastsatt i medhold av denne loven, straffes med bot eller fengsel inntil 3 måneder.

ADR/RID - regelverket er litt spesielt

Det foreligger et potensielt brudd i "hjemmelskjeden"

§ 2. Virkeområde

Forskriften regulerer forberedelse til, gjennomføring og avslutning av enhver landtransport av farlig gods, herunder forflytting til eller fra en annen transportmåte, samt krav til kontroll- og opplæringsordninger.

ADR og RID er en del av forskriften.

§ 3. Definisjoner

I forskriften skal følgende forstås slik:

ADR – den til enhver tid gjeldende utgave av den europeiske avtale om internasjonal veitransport av farlig gods, inngått 30. september 1957, med bilag A og B.

I praksis gjennomføres det nasjonale høringer når det vedtas endringer i ADR/RID på internasjonalt nivå og det gis da ut reviderte utgaver. Jeg er litt tvilende til om dette er godt nok når det er knyttet straffereaksjoner til overtredelser av regelverket, men foreløpig ikke problematisert.

Typisk brudd på de helt sentrale pliktene som vil kunne bli anmeldt

Det er ikke hvilke som helst brudd på ADR/RID regelverket som vil være straffbare – typisk brudd på de sentrale aktørpliktene:

- Pkt. 1.4.2.1 Avsender
- Pkt. 1.4.2.2 Transportør

Det vil typisk ikke være aktuelt for DSB å straffeforfølge eller anmelde andre aktører for brudd på sine plikter, fordi transporten da aldri vil komme i stand, dersom Avsender og Transportør gjør sin jobb...

De andre aktørene (Laster, Pakker, Fyller) vil kunne ha et erstatningsansvar for merkostander de påfører Avsender/transportør (men det er altså noe annet enn et straffeansvar).

TSENJ-2008-152337 – RG-2009-52

37 år gammel mann, en profesjonell distributør av sprengstoff og propangass dømt til 30 dagers ubetinget fengsel for bl.a. å ha fraktet 400 kg. dynamitt mv. i en uregistrert bil som ikke var godkjent for transport av farlig avfall, og uten at grunnleggende sikkerhetskrav i landtransportforskriften og ADR var oppfylt

Tror bare jeg vet om et/to eksempler på konkret anmeldelser fra DSB i nyere tid

Eksempel

1.4.2.1 *Avsender*

1.4.2.1.1 Avsender av farlig gods skal bare levere til transport forsendelser som er i samsvar med kravene i ADR/RID. I forhold til 1.4.1 skal avsenderen spesielt:

- a) forvisse seg om at det farlige godset er klassifisert og tillatt for transport i henhold til ADR/RID;
- b) gi transportøren opplysninger og data i sporbar form samt, om nødvendig, de transportdokumenter som kreves med følgedokumenter (tillatelser, godkjenninger, meddelelser, attester, etc.), med særlig vekt på kravene i kapittel 5.4 og tabell A kapittel 3.2;
- c) bare bruke emballasje, storemballasje, mellomstore bulkcontainere (IBCer) og tanker (tankkjøretøyer/vogner, løstanker, batterikjøretøyer, batterivogner, MEGCer, tankcontainere og multimodale tanker) som er godkjent for og egnet for transport av de stoffene det gjelder og merket slik det er bestemt i ADR/RID;

Du kan bli rammet av andre straffebestemmelser

§ 240. *Alvorlig miljøkriminalitet*

Med fengsel inntil 15 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt

- a. forurensar luft, vann eller grunn slik at livsmiljøet i et område blir betydelig skadet eller trues av slik skade, eller
- b. lagrer, etterlater eller tømmer avfall eller andre stoffer med nærliggende fare for følge som nevnt i bokstav a.

§ 78. *(straffansvar for forurensning)*

Med bøter eller fengsel inntil 1 år eller begge deler straffes den som forsettlig eller uaktsomt

- a. har, gjør eller setter i verk noe som kan forurense i strid med denne lov eller forskrifter i medhold av loven
- b. unnlater å treffe tiltak som han er pliktig til etter §§ 7 og 40, etter forskrift i medhold av loven, etter vilkår i enkelttillatelse etter § 11, vilkår i godkjent beredskapsplan etter § 41, eller etter særskilt pålegg i medhold av denne lov
- c. unnlater å gi melding etter §§ 19 eller 20 eller å legge fram beredskapsplan etter § 41
- d. unnlater å etterkomme forurensningsmyndighetens pålegg etter §§ 49-51.

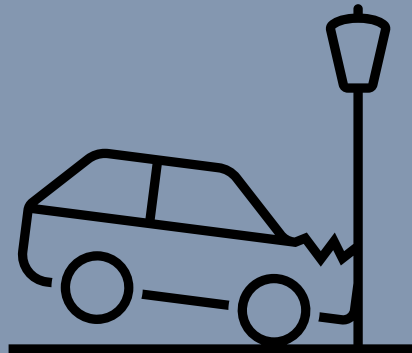
Har overtredelsen voldt fare for stor skade eller ulempe, eller det forøvrig foreligger skjerpende omstendigheter, kan fengsel inntil 3 år anvendes. Dersom overtredelsen har voldt fare for alvorlig eller irreversibel skade på biologisk mangfold, eller fare for menneskers liv eller helbred, kan fengsel inntil 5 år anvendes.

Hvem sitter igjen med regninga?

Det alminnelige ansvarsgrunnlaget - culpa

- Alle skadevoldere kan bli erstatningsansvarlig på grunnlag av culpa
- En skyldbasert ansvarsregel
- Pålegger ansvar for *uaktsomme* handlinger
- Dette gjelder også for arbeidstakere, og dermed også sikkerhetsrådgivere

OBJEKTIVE ELEMENTER

- Brudd på sikkerhetsregler og normer
- Handlingens skadeevne
- Risikoens alminnelige synbarhet for skadevolder
- Skadevolders handlingsalternativer
- Nytteverdien av den skadevoldende handlingen

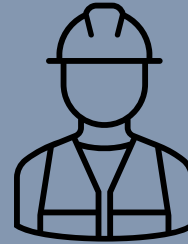
SUBJEKTIVE ELEMENTER

- Unnskyldningsgrunn hos skadevolder
- Unnskyldningsgrunn hos skadelidte

CULPA/SKYLD

Hva kreves av sikkerhetsrådgivere – profesjonsansvar

- Profesjonsansvaret = ansvar for skader som skjer i virksomheter når disse er underlagt faglige, profesjonelle normer
- Den aktuelle atferdsnormen må klarlegges
- Hva kan forventes av en alminnelig god sikkerhetsrådgiver?
- Aktsomhetsnormen er i utgangspunktet objektiv

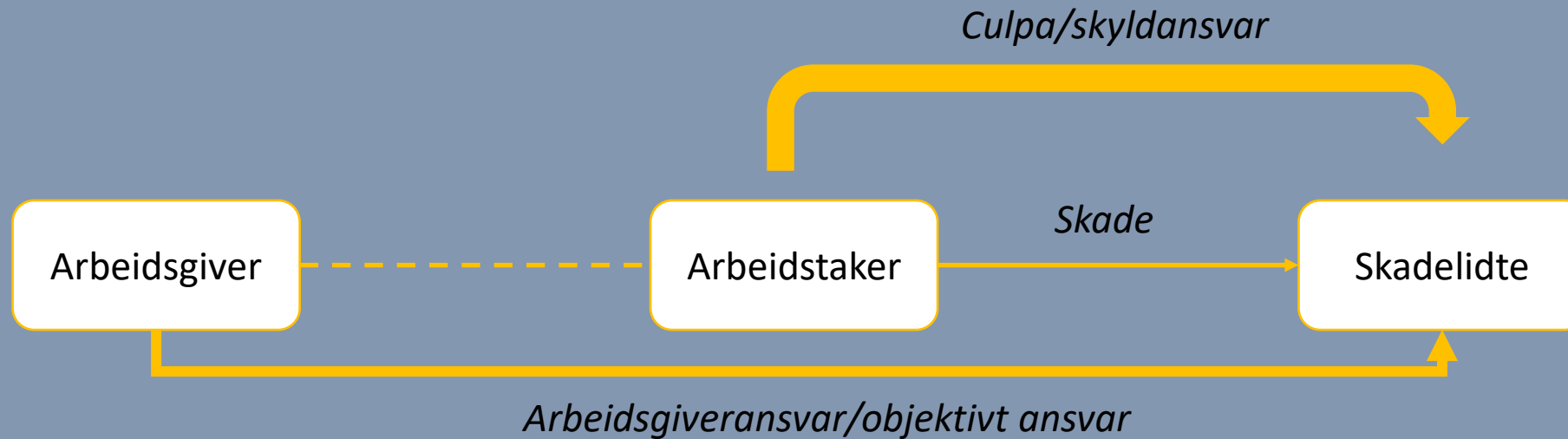
Hva er normen for sikkerhetsrådgivere?

- Oslo tingrett (TOSL-2021-70467) – Norsk Spesialolje AS og Sporveien AS
- Gjaldt krav om erstatning fra arbeidsgiver, men sier noe om aktsomhetskravet i bransjen
 - «Den nærmere aktsomhetsnormen for profesjonsansvaret i vår sak må fastlegges konkret»
 - Sier ikke noe om sikkerhetsrådgiver spesielt, men er relevant for kravene som stilles
 - Ser på konkrete forhold ved oppdraget
 - Ser så på generelt hvilke krav som kan «stilles til en alminnelig god profesjonsutøver innenfor vedkommende bransje»
 - «Retten mener det er av stor betydning at NSO etter det opplyste har konsesjon for håndtering og mottak av farlig avfall, og at næringen generelt er et strengt regulert område – blant annet av hensyn til den miljørisiko aktiviteten utgjør»

Arbeidstakers erstatningsansvar - Lemping

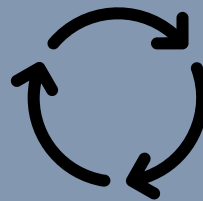
- Du har vært uaktsom – hva nå?
- Begrensning av ansvar – skadeserstatningsloven § 2-3 nr. 2
 - Lemping av ansvar overfor skadelidte
 - Når det er forsvarlig hensyntatt skadelidte,
 - Når det finnes rimelig under hensyn til utvist adferd, økonomisk evne, arbeidstakerens stilling og forholdene for øvrig.
 - Deling av regninga med arbeidsgiver
 - Arbeidstaker som har erstattet skade selv, kan kreve regress fra arbeidsgiver for det som det er rimelig at arbeidsgiver bærer hensyntatt utvist adferd, økonomisk evne, arbeidstakerens stilling og forholdene for øvrig.

Hva hvis skadelidte går på arbeidsgiver?

Dersom arbeidsgiver tar regninga – Regresskrav mot arbeidstaker

- Utgangspunktet er at arbeidsgiver står erstatningsansvarlig for ansattes feil i tjenesten
 - Arbeidsgiver kan likevel kreve tilbakebetaling fra ansatte i enkelte tilfeller
 - Skadeserstatningsloven § 2-3 nr. 1.
- Adgangen til å kreve regress beror på en rimelighetsvurdering, hvor det hensyntas utvist adferd, økonomisk evne, arbeidstakerens stilling og forholdene for øvrig

ADVOKATFIRMAET
BERNGAARD